

Sesijas dokuments

A9-0032/2024

7.2.2024

ZIŅOJUMS

par Eiropas Parlamenta ieteikumu Komisijai par sarunu gaitu attiecībā uz statusa nolīgumu par operatīvajām darbībām, ko Senegālā veic Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra (*Frontex*) (2023/2086(INI))

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

Referente: *Cornelia Ernst*

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
PRIEKŠLIKUMS EIROPAS PARLAMENTA IETEIKUMAM.....	3
PASKAIDROJUMS	14
REFERENTES NOSTĀJA UN SECINĀJUMI	15
PIELIKUMS. VIENĪBAS VAI PERSONAS, NO KURĀM REFERENTE IR SAŅĒMUSI PIENESUMU.....	18
ĀRLIETU KOMITEJAS ATZINUMS.....	19
INFORMĀCIJA PAR PIEŅEMŠANU ATBILDĪGAJĀ KOMITEJĀ.....	24
ATBILDĪGĀS KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAUSTA.....	25

PRIEKŠLIKUMS EIROPAS PARLAMENTA IETEIKUMAM

Komisijai par sarunu gaitu attiecībā uz statusa nolīgumu par operatīvajām darbībām, ko Senegālā veic Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra (*Frontex*) (2033/2086(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD) un jo īpaši tā 77. panta 2. punkta b) un d) apakšpunktu, 79. panta 2. punkta c) apakšpunktu un 218. panta 3. un 4. punktu,
- ņemot vērā Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju,
- ņemot vērā 1951. gada Konvenciju par bēgļu statusu un tās papildprotokolu,
- ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju pret transnacionālo organizēto noziedzību, tās Protokolus par cilvēku tirdzniecības, jo sevišķi tirdzniecības ar sievietēm un bērniem, novēršanu, apkarošanu un sodīšanu par to, un tās Protokolu par migrantu nelikumīgas ieviešanas pa zemes, jūras un gaisa ceļiem apkarošanu,
- ņemot vērā Starptautiskās konvencijas par cilvēku dzīvības aizsardzību uz jūras V nodaļas „Briesmu situācijas – pienākumi un procedūras” 33. noteikumu,
- ņemot vērā Starptautiskās konvencijas par meklēšanu un glābšanu uz jūras 4. nodaļu par operatīvajām procedūrām,
- ņemot vērā ANO Jūras tiesību konvenciju,
- ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību konvenciju,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 5. aprīļa Direktīvu 2011/36/ES par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/629/TI¹,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 13. novembra Regulu (ES) 2019/1896 par Eiropas Robežu un krasta apsardzi un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1052/2013 un (ES) 2016/1624²,
- ņemot vērā Eiropadomes 2023. gada 9. februāra secinājumus,
- ņemot vērā Padomes 2022. gada 4. jūlija Lēmumu (ES) 2022/1169, ar ko pilnvaro sākt sarunas par statusa nolīgumu starp Eiropas Savienību un Senegālas Republiku par operatīvajām darbībām, ko Senegālas Republikā veic Eiropas Robežu un krasta

¹ OV L 101, 15.4.2011., 1. lpp.

² OV L 295, 14.11.2019., 1. lpp.

- apsardzes aģentūra³,
- ņemot vērā ES Cilvēku tirdzniecības apkarošanas stratēģiju 2021.-2025. gadam,
 - ņemot vērā ES rīcības plānu Vidusjūras rietumdaļas un Atlantijas okeāna maršrutiem,
 - ņemot vērā Komisijas 2021. gada 21. decembra paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei “Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 13. novembra Regulā (ES) 2019/1896 par Eiropas Robežu un krasta apsardzi un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1052/2013 un (ES) 2016/1624 minētais statusa nolīguma paraugs” (COM(2021)0829),
 - ņemot vērā 2021. gada 19. maija rezolūciju par cilvēktiesību aizsardzību un ES ārējo migrācijas politiku⁴,
 - ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas (LIBE) *Frontex* kontroles darba grupas 2021. gada 14. jūlija ziņojumu par faktu vākšanas izmeklēšanu attiecībā uz *Frontex* saistībā ar iespējamām pamattiesību pārkāpumiem un tajā ietvertos ieteikumus,
 - ņemot vērā 2023. gada 14. decembra rezolūciju par *Frontex*, ņemot vērā LIBE komitejas *Frontex* kontroles darba grupas veikto faktu vākšanas izmeklēšanu⁵,
 - ņemot vērā Reglamenta 114. panta 4. punktu un 54. pantu,
 - ņemot vērā Ārlietu komitejas atzinumu,
 - ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas ziņojumu (A9-0032/2024),
- A. tā kā, pamatojoties uz Padomes Lēmumu (ES) 2022/1169, Komisija 2022. gada jūlijā saņēma Padomes atļauju risināt sarunas par statusa nolīgumu ar Senegālas Republiku, kas ļautu Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras (*Frontex*) izvietotajiem vienības dalībniekiem Senegālas Republikas teritorijā veikt uzdevumus atbilstoši izpildpilnvarām, pamatojoties uz īpašu operatīvo plānu;
- B. tā kā saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1896 73. panta 3. punktu apstākļos, kuros nepieciešama pastāvīgā korpuse robežu pārvaldības vienību izvietošana trešā valstī, kur vienību dalībnieki īstenos izpildpilnvaras, Savienība, pamatojoties uz LESD 218. pantu, noslēdz ar attiecīgo trešo valsti statusa nolīgumu;
- C. tā kā statusa nolīgums ar Senegālu un nolīgums, par kuru pašlaik notiek sarunas ar Mauritanijas Islāma Republiku, būtu pirmie nolīgumi par *Frontex* veiktajām operatīvajām darbībām, kas noslēgti ar trešām valstīm, kuras nav ES kandidātvalstis un kuru tiesiskais režīms ievērojami atšķiras no ES standartiem; D. tā kā saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1896 73. panta 2. punktu, sadarbojoties ar trešo valsti iestādēm, *Frontex* ir jāīsteno saskaņā ar Savienības ārējās darbības politiku, tostarp attiecībā uz pamattiesību un personas datu aizsardzību, neizraidīšanas principu, patvaļīgas aizturēšanas aizliegumu un

³ OV L 181, 7.7.2022., 20. lpp.

⁴ OV C 15, 12.1.2022., 70. lpp.

⁵ Pieņemtie teksti, P9_TA(2023)0483.

spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās un necilvēcīga vai pazemojoša soda aizliegumu;

- E. tā kā saskaņā ar kopīgo ES un Senegālas stratēģiju Senegāla ir ES un tās dalībvalstīm prioritāra valsts; tā kā talantu partnerība ar Senegālu ir paredzēta kā viens no galvenajiem elementiem pastiprinātā ES un Senegālas sadarbībā migrācijas pārvaldības jomā;
- F. tā kā saskaņā ar Regulu (ES) 2019/1896 situācijās, kurās Komisija iesaka Padomei atļaut Komisijai risināt sarunas par statusa nolīgumu ar trešo valsti, Komisijai būtu jānovērtē pamattiesību stāvoklis šajā trešā valstī, kas ir būtisks statusa nolīgumā ietvertajām jomām; tā kā šāds novērtējums vēl nav veikts; tā kā *Frontex* konsultatīvais forums 2019. gada 21. maija ziņojumā aicināja *Frontex* pirms sadarbības ar trešo valsti veikt efektīvu ietekmes uz pamattiesībām novērtējumu;
- G. tā kā saskaņā ar LESD 218. panta 11. punktu dalībvalsts, Eiropas Parlaments, Padome vai Komisija var saņemt Eiropas Savienības Tiesas (EST) atzinumu par to, vai paredzētais nolīgums ir saderīgs ar Līgumiem; tā kā, ja ES Tiesas atzinums ir negatīvs, paredzētais nolīgums nevar stāties spēkā, kamēr tas nav grozīts vai kamēr Līgumi nav pārskatīti;
- H. tā kā pēc nolīguma noslēgšanas nekas neliedz dalībvalstīm, Eiropas Parlamentam, Padomei vai Komisijai uzskatīt par lietderīgu saņemt šo atzinumu par sarunās panāktā statusa nolīguma saderību ar Līgumiem;
- I. tā kā LESD 218. panta 10. punktā Komisijai ir noteikts pienākums nekavējoties un pilnībā informēt Parlamentu visos statusa nolīguma noslēgšanas procedūras posmos;
- J. tā kā statusa nolīguma paraugs, kas minēts Regulas (ES) 2019/1896 76. panta 1. punktā, ir pamats Komisijas sarunām ar Senegālu; tā kā ar to izveido satvaru sadarbībai starp *Frontex* un tās vienībām, no vienas puses, un attiecīgās trešās valsts kompetentajām iestādēm, no otras puses, cita starpā nosakot darbības jomu, krimināltbildību un civiltiesisko atbildību, vienības dalībnieku uzdevumus un pilnvaras un praktiskus pasākumus, kas saistīti ar pamattiesību ievērošanu; tā kā *Frontex* ir jānodrošina, ka šajās operācijās tiek pilnībā ievērotas pamattiesības, kā arī sūdzību izskatīšanas mehānisms;
- K. tā kā saskaņā ar statusa nolīguma paraugu, kas minēts Regulas (ES) 2019/1896 76. panta 1. punktā:
 - *Frontex* vienību dalībnieki parasti var veikt uzdevumus un īstenot pilnvaras trešās valsts teritorijā tikai saskaņā ar minētās valsts robežu pārvaldības iestāžu norādījumiem un parasti tikai to klātbūtnē, un viņiem ir jāievēro trešās valsts normatīvie akti, kā arī piemērojamie Savienības un starptautiskie tiesību akti; trešās valsts iestādes drīkst dot vienību dalībniekiem tikai tādus norādījumus, kas atbilst operacionālajam plānam; šī ir vienīgā operacionālā sistēma, kurā ES personāls darbojas trešās valsts komandvadībā;
 - *Frontex* vienību dalībniekiem visos apstākļos ir imunitāte pret trešās valsts krimināltiesisko jurisdikciju, un viņus nedrīkst apcietināt vai aizturēt trešā valstī vai tās iestādēs; imunitātes atcelšana ir atkarīga no izpilddirektora vai piederības dalībvalsts ieskatiem atkarībā no vienības dalībnieka statusa;

- L. tā kā Senegāla ir emigrācijas, tranzīta un imigrācijas valsts; tā kā Senegālā migrācija un mobilitāte tiek uzverta pozitīvi; tā kā tiesības uz mobilitāti ir nostiprinātas Senegālas konstitūcijā un pārrobežu mobilitāte starp kopienām ir normāla parādība; tā kā Senegāla jau ilgu laiku ir viena no galvenajām mērķa valstīm Rietumāfrikā; tā kā saskaņā ar Starptautiskās Migrācijas organizācijas datiem 2018. gadā Senegālā dzīvoja 200 000 citu valstu pilsoņu; tā kā 2023. gadā ir palielinājies to laivu skaits, kas no Senegālas atiet uz Kanāriju salām; tā kā 2023. gadā lielākā daļa cilvēku šajās laivās bija Senegālas pilsoņi; tā kā Atlantijas okeāna “maršruts” ir viens no nāvējošākajiem pasaulē, — lielākoties šā aizjūras maršruta garuma un attiecīgu meklēšanas un glābšanas spēju trūkuma dēļ; tā kā Starptautiskā Migrācijas organizācija ir ziņojusi, ka kopš 2014. gada šajā Atlantijas okeāna maršrutā vismaz 3519 cilvēki ir gājuši bojā vai pazuduši; tā kā ir ienākušas ziņas, ka atkārtoti notiek migrantu un bēgļu atpakaļnosūtīšana no Mauritānijas un Mali robežām uz Senegālu;
- M. tā kā ANO Augstā cilvēktiesību komisāra birojs un cilvēktiesību nevalstiskās organizācijas (NVO) ir paidušas bažas par pieaugošu tendenci attiecībā uz vārda brīvības un mierīgas pulcēšanās brīvības pārkāpumiem un pārmērīgu spēka lietošanu no aizsardzības un drošības spēku puses; tā kā Senegālā piekļuve sociālajiem medijiem un mobilā interneta pieslēgumam ir ierobežota;
- N. tā kā cilvēkiem un NVO tiek piemēroti kriminālsodi par to, ka tie nosoda negatīvās sekas, ko rada sadarbība migrācijas jomā starp Senegālu un ES; tā kā cilvēktiesību NVO arī ir paidušas bažas par virkni represiju, kas vērstas pret personām, kuras mēģina neatbilstīgi pamest Senegālu;
- O. tā kā Senegālas pašreizējais tiesiskais regulējums neļauj efektīvi aizsargāt bērnus, cilvēku tirdzniecības upurus vai *LGBTIQ+* personas; tā kā saskaņā ar krimināltiesībām viendzimuma seksuālas darbības tiek uzskatītas par noziedzīgu nodarījumu, kas sodāms ar ieslodzījumu;
- P. tā kā Senegāla ir ANO 1951. gada Konvencijas par bēgļu statusu un tās 1967. gada protokola parakstītāja valsts; tā kā konvencijas galvenos aspektus Senegāla iekļāva 1968. gada valsts tiesību aktā par patvērumu, kas 2022. gada aprīlī tika atjaunināts, lai iekļautu bezvalstniecību un pārsūdzības procedūras; tā kā Senegāla nav ratificējusi Āfrikas Savienības Konvenciju par īpašiem bēgļu problēmu aspektiem Āfrikā;
- Q. tā kā 2022. gada februārī ANO Augstais komisārs bēgļu jautājumos (*UNHCR*) ziņoja par 14 533 bēgļu un 2058 patvēruma meklētāju klātbūtni Senegālā; tā kā *UNHCR* daudzvalstu birojs, kas atrodas Dakarā, ziņoja, ka 2022. gada februārī Gambijā, Gvinejā, Gvinejā-Bisavā, Togo un Sjerraleonē bija 6017 Senegālas bēgļi un patvēruma meklētāji;
- R. tā kā kopš 2003. gada septembra Senegāla ir ANO Konvencijas pret transnacionālo organizēto noziedzību un tās papildprotokolu līgumslēdzēja puse; tā kā 2020. gada decembrī valdība ar dekrētu izveidoja starpministriju komiteju cīņai pret nelegālo migrāciju; tā kā komiteja strādāja pie valsts stratēģijas cīņai pret neatbilstīgu migrāciju, kas tika pieņemta 2023. gada 27. jūlijā un tiks īstenota līdz 2032. gadam; tā kā Senegālas tiesiskais regulējums kontrabandas jomā neatbilst ANO Konvencijai pret transnacionālo organizēto noziedzību, kurā noteikts, ka pēc migrantu pārtveršanas nebūtu tiem jāpiemēro kriminālsods;

- S. tā kā Senegāla kopš 2003. gada ir saņēmusi ES un divpusēju atbalstu robežu pārvaldībai, tostarp robežuzraudzībai, jo īpaši izmantojot ES Ārkārtas trasta fondu Āfrikai un tās divpusējo sadarbību ar Spānijas Civilo gvardi; tā kā kopš 2018. gada Senegāla ir izveidojusi Migrantu kontrabandas apkarošanas valsts nodaļā vismaz deviņus robežpunktus un četras reģionālās struktūrvienības, lai cīnītos pret cilvēku tirdzniecību un citām ar to saistītām darbībām, tā kā ES finansējums Senegālai ir nodrošinājis modernas novērošanas tehnoloģijas, tostarp telefona nolasīšanas ierīces, biometrisko pirkstu nospiedumu noņemšanas ierīces, dronus un aizsargbrilles, ar kurām var redzēt tumsā; tā kā mērķis ir izveidot Āfrikas integrētās robežu pārvaldības sistēmu, kas Senegālas un citu Āfrikas valstu datubāzes savienotu ar starptautisko policijas aģentūru datiem;
- T. tā kā *Frontex* operācijas HERA ietvaros laikposmā no 2006. līdz 2018. gadam Senegālā veica arī neregulāras kopīgas operācijas; tā kā šī sadarbība nav tikusi novērtēta attiecībā uz tās ietekmi uz to cilvēku, kas tika pārtverti, cilvēktiesību aizsardzību un ievērošanu;
- U. tā kā Senegālā ir vairāki neatbilstīgas migrācijas virzītājspēki, proti, drošu un likumīgu migrācijas ceļu trūkums, tostarp šķēršļi Šengenas vīzu pieejamībai; nabadzība, nedrošība un bezdarbs, jo īpaši zvejnieku kopienās; tā kā to cilvēku grupās, kuri cenšas nokļūt līdz Kanāriju salām, nesamērīgi ir pārstāvēta zvejnieku kopiena;
- V. tā kā Regula (EK) Nr. 1049/2001⁶ kodificē ES likumīgo iedzīvotāju tiesības uz publisku piekļuvi dokumentiem, kā arī paredz iespēju piešķirt piekļuvi dokumentiem tādām personām, kas dzīvo ārpus ES; tā kā *Frontex* ierobežo piekļuvi saviem dokumentiem, sniedzot to tikai ES vai Šengenas valstu valstspiederīgajiem vai iedzīvotājiem, tostarp juridiskām personām, kuru atrašanās vieta vai kuru reģistrētā juridiskā adrese ir šajās valstīs, lai gan tā kļūst arvien aktīvāka ārpus ES teritorijas, dažos gadījumos ar izpildpilnvarām un pilnvarām pielietot spēku; tā kā *Frontex* darbības trešās valstīs skar gandrīz tikai trešo valstu pilsoņus vai iedzīvotājus; tā kā pilsoniskās sabiedrības organizācijas Senegālā saskaras ar grūtībām piekļūt informācijai par iespējamo statusa nolīgumu;
- W. tā kā ir atkārtoti saņemti ziņojumi par to, ka migranti un bēgļi pēc aizturēšanas un apcietināšanas tiek izraidīti, viņus raidot atpakaļ gar Mauritanijas un Mali robežām uz Senegālu, kā arī par to, ka Senegālas valstspiederīgie tiek pārtverti Dahlā un ar autobusu vesti atpakaļ uz Senegālu caur Mauritanijas teritoriju;
- X. tā kā *Frontex* ir juridisks pienākums ievērot ES tiesību aktus, lai nodrošinātu, ka operāciju laikā tiek pilnībā ievērotas pamattiesības; tā kā statusa nolīgumu var noslēgt tikai ar nosacījumu, ka tajā stingri ievēro, tostarp arī operāciju gaitā, cilvēktiesību un personas datu aizsardzību, neizraidīšanas principu, patvaļīgas aizturēšanas aizliegumu un spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas aizliegumu, kā noteikts Regulas (ES) 2019/1896 73. panta 2. punktā;
- Y. tā kā liela daļa no Eiropas attīstības palīdzības ir padarīta atkarīga no nelegālās migrācijas

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1049/2001 (2001. gada 30. maijs) par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 31.5.2001., 43. lpp.).

apkarošanas nosacījuma⁷,

1. norāda, ka vēl nav sāktas oficiālās sarunas starp ES un Senegālu par statusa nolīguma izveidi, paredzot *Frontex* robežu pārvaldības vienību izvietošanu Senegālā; atzīst, ka notiek viedokļu apmaiņa ar Senegālas iestādēm; norāda, ka Senegālas valdība nevēlas parakstīt statusa nolīgumu un ir sākusi sarunas par pagaidu vienošanos kā pirmo soli;
2. neraugoties uz sarežģīto cilvēktiesību situāciju valstī, atzīst Senegālas valdības centienus atbalstīt vai uzlabot cilvēktiesības, laikposmā no 2018. līdz 2023. gadam aktīvi piedaloties ANO Cilvēktiesību padomē; pauž bažas par to, ka arvien biežāk tiek ziņots par cilvēktiesību pārkāpumiem Senegālā, jo īpaši par spēka lietošanu vai migrantu ļaunprātīgu izmantošanu robežkontroles pārbaūžu laikā, kā arī par pieaugošo kriminālatbildības noteikšanu pilsoniskajai sabiedrībai; uzsver un nosoda to, ka atkārtoti notiek migrantu un bēgļu promraidīšana no Mauritānijas un Mali robežām uz Senegālu; atkārtoti norāda un uzsver, ka *Frontex* nevajadzētu piedalīties nekāda veida promraidīšanā; uzskata, ka iespējamā statusa nolīguma noslēgšana starp ES un Senegālu, paredzot *Frontex* izpildpilnvaru īstenošanu šajā valstī, radītu lielu risku, ka *Frontex* kļūs līdzvainīga tiešos un netiešos pamattiesību vai starptautiskās aizsardzības pienākumu pārkāpumos; uzskata, ka šie riski ir nopietni un, visticamāk, pastāvīgi;
3. ir nobažījies par statusa nolīguma iespējamo ietekmi uz pārvietošanās brīvību Rietumāfrikā, ko garantē Rietumāfrikas valstu ekonomikas līgums, kurā paredzēta ilgtermiņa preču, kapitāla un personu brīvas pārvietošanās zonas izveide, kā arī par tā ietekmi uz tiesībām atstāt valsti un tiesībām uz patvērumu;
4. pauž bažas par to, ka Senegālas valstspiederīgajiem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un medijiem trūkst piekļuves informācijai par ES un par divpusējo atbalstu Senegālas iestādēm robežu uzraudzībai; šajā sakarībā aicina *Frontex* izmantot iespēju nodrošināt piekļuvi personām, kas dzīvo ārpus ES, kā arī juridiskām personām, kuras atrodas trešās valstīs vai kuru juridiskā adrese ir trešās valstīs, saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001;
5. uzskata, ka ir jāuzlabo statusa nolīguma parauga noteikumi, lai novērstu iepriekš minētās nopietnās bažas, kas pamattiesību pārkāpumu gadījumā varētu radīt nopietnas nepilnības pārskatatbildībā, kas būtu pienācīgi jārisina;
6. aicina Komisiju pirms iesaistīšanās sarunās ar trešām valstīm par statusa nolīgumu noslēgšanu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1896 88. apsvērumu veikt *ex ante* ietekmes uz pamattiesībām novērtējumus, kas ir būtiski jomām, kuras saistītas ar iespējamo *Frontex* izvietošanu, lai varētu pilnībā ņemt vērā iespējamās sadarbības ietekmi un vienoties par nepieciešamajiem aizsardzības pasākumiem; aicina Komisiju šo ietekmes novērtējumu, par ko Parlaments pauž nožēlu, ka tas līdz šim vēl netiek sagatavots, darīt publiski pieejamu vai vismaz ar to iepazīstināt likumdevējus;
7. uzskata, ka jebkāda *Frontex* personāla izvietošana Senegālā un operatīvās darbības ar vietējiem un reģionālajiem drošības spēkiem var notikt tikai tad, ja var tikt nodrošināta pienācīga cilvēktiesību aizsardzība migrantiem un patvēruma meklētājiem visā

⁷ Eiropas Parlamenta Izpētes dienests, "[Briefing – Growing impact of EU migration policy on development cooperation](#)", 2016. gada oktobris.

pieteikumu iesniegšanas vai atgriešanas procesā;

8. atzīst, ka Senegālas valdība ir paudusi nevēlēšanos turpināt šādu sadarbību; ņemot vērā iepriekš minētās bažas, pauž atrunas par iespējamo statusa nolīguma noslēgšanu;
9. ņemot vērā to, ka *Frontex* arvien vairāk darbojas trešās valstīs, stingri mudina Komisiju un *Frontex* nekavējoties pieņemt šādus pasākumus, ja tiks sāktas sarunas par statusa nolīgumu starp *Frontex* un Senegālu:

9.1. Eiropas Komisija

- a. saskaņā ar *Frontex* pamattiesību amatpersonas (*FRO*) pieeju, uzsākot operācijas trešās valsts teritorijā un sadarbībā ar *FRO*, vienmēr veikt *ex ante* ietekmes uz pamattiesībām novērtējumu pirms iesaistīšanās sarunās ar trešām valstīm par statusa nolīgumu noslēgšanu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1896 88. apsvērumu, lai varētu pilnībā ņemt vērā iespējamās sadarbības ietekmi un risināt sarunas par nepieciešamajiem aizsardzības pasākumiem; darīt šos ietekmes novērtējumus publiski pieejamus;
- b. nodrošināt, ka *Frontex* darbiniekiem, kuriem ir piešķirta imunitāte attiecībā uz viņu darbību Senegālā, arī turpmāk ir jābūt saucamiem pie atbildības saskaņā ar ES vai dalībvalsts tiesību aktiem, lai garantētu juridisko noteiktību; sadarbībā ar *Frontex* izpilddirektoru pieņemt pamatnostādnes par imunitātes atcelšanu norīkotajiem darbiniekiem, kurās tiek precizēts, kā kā tiks izskatīti trešo valstu iestāžu pieprasījumi, kā arī paredzēta spēcīga loma *FRO*;
- c. nodrošināt pietiekamus un pieklūstamus iekšējos un ārējos mehānismus, kuri ļautu personām, kas nav ES iedzīvotāji, iesniegt *Frontex* sūdzības saskaņā ar ES Ombuda ieteikumiem;
- d. nodrošināt drošus un likumīgus ceļus uz ES Senegālas pilsoņiem un migrantiem, ieskaitot bēgļus, kas dzīvo Senegālā vai šķērso to, tostarp atvieglot Šengenas vīzu piešķiršanu;
- e. nodrošināt, ka ES attīstības palīdzības politika, kā arī jebkāda sadarbība ar trešām valstīm migrācijas un robežu pārvaldības, tostarp robežu uzraudzības, jomā tiek īstenota pilnīgi pārredzami un parlamentārā uzraudzībā;
- f. iesaistīties regulārā dialogā ar Senegālas vietējām cilvēktiesību organizācijām un citām NVO, kas aizsargā un veicina migrantu tiesības saistībā ar cilvēktiesību situāciju valstī;
- g. atbalstīt Senegālas vietējās pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas aizsargā un veicina migrantu, patvēruma meklētāju, senegāliešu, kas ir atgriezti migranti, un to, kuri kandidē uz migrāciju, tiesības, kā arī tos, kas uzrauga Senegālas iestāžu sadarbību ar *Frontex*;
- h. saistīt jebkāda materiāla atbalsta sniegšanu Senegālas robežkontroles iestādēm ar tādu nosacījumu, ka tiek pilnībā ievērotas pamattiesības, un nodrošināt, ka tiek veikta uzraudzība;

- i. ietvert statusa nolīgumā skaidrus aizsardzības pasākumus, kas ļauj izvietotajiem darbiniekiem neņemt vērā Senegālas iestāžu izdotos rīkojumus, kuri ir pretrunā tām *Frontex* saistībām pamattiesību jomā, kas izriet no ES un starptautiskajām tiesībām;
- j. atturēties no īpašu noteikumu iekļaušanas, kas ļautu nolīgumu provizoriski piemērot, pirms Eiropas Parlaments izvērtē, vai sniegt tam piekrišanu;
- k. ietvert skaidras pamatnostādnes un, ja to uzskata par vajadzīgu, riska mazināšanas pasākumus korupcijas apkarošanai noteiktās *Frontex* un Senegālas iestāžu un drošības spēku sadarbības jomās, kā arī aizsardzības pasākumus, lai izvairītos no ES materiālā atbalsta ļaunprātīgas izmantošanas;
- l. līdztekus sarunām par statusa nolīgumu turpināt sniegt atbalstu un resursus, lai palīdzētu Senegālas iestādēm izstrādāt visaptverošu likumīgu patvēruma sistēmu, kas balstīta uz pamattiesībām un ir saskaņā ar *UNHCR* pamatnostādņēm un praksi, tostarp papildu spēju veidošanas atbalstu Senegālas valsts cilvēktiesību iestādēm un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas koncentrējas uz cilvēktiesībām; nodrošināt apmācību par pamattiesībām attiecīgajām Senegālas iestādēm, kas ir viens no galvenajiem komponentiem izpildvaras operācijās valstī, tai skaitā par meklēšanas un glābšanas pienākumiem un par attiecīgo personu tiesībām, tostarp pārsūdzēšanas procedūru saistībā ar sūdzībām;
- m. nodrošināt, ka jebkāda turpmāka *Frontex* darbinieku izvietošana notiks juridiskā kontekstā, kurā var efektīvi īstenot piekļuvi starptautiskās aizsardzības procedūrām personām, kurām vajadzīga palīdzība, tostarp piekļuve informācijai, juridiskajai palīdzībai, mutiskās tulkošanas pakalpojumiem un nepieciešamajam atbalstam, un kurā ir garantēta tiesu un cilvēktiesību iestāžu neatkarība;
- n. iespējamajā statusa nolīgumā iekļaut noteikumus un garantijas attiecībā uz cilvēktiesību pienācīgu aizsardzību, lai nodrošinātu, ka Senegālas iestādes operāciju laikā ievēro pamattiesības, tostarp noteikumus par atbilstības uzraudzību, kā arī iekļaut skaidras iespējas, kas nodrošinās pārskatatbildību pārkāpumu gadījumā; nodrošināt, ka Senegālas iestādes izveido neatkarīgu un efektīvu sūdzību mehānismu atbilstoši sūdzību mehānismam, ko izveidojusi *Frontex* saskaņā ar Regulas 2019/1896 111. pantu;
- o. vienmēr ievērot visaugstākos cilvēktiesību standartus sarunās un statusa nolīgumu īstenošanā un nodrošināt atbilstību visām attiecīgajām konvencijām, nolīgumiem un standartiem, kas saistīti ar cilvēktiesībām un kas ES ir juridiski saistoši;
- p. saskaņā ar LESD 218. panta 10. punktu pilnībā un regulāri informēt Eiropas Parlamentu par visiem sarunu procesa posmiem un kopumā informēt Eiropas Parlamentu pirms sarunu sākšanas ar trešām valstīm par statusa nolīgumu;

9.2 *Frontex*

- a. nodrošināt efektīvu, proaktīvu un savlaicīgu apspriešanos ar *FRO*, lemjot par kopīgas operācijas sākšanu Senegālā saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1896 prasībām; apmainīties ar *FRO* par viedokļiem par darbības plāniem trešās valstīs

ar Eiropas Parlamentu;

- b. izveidot stabilu, neatkarīgu, efektīvu un viegli pieejamu sūdzību mehānismu trešo valstu valstspiederīgajiem un personām, kuras var skart *Frontex* darbības Senegālas teritorijā, lai tās efektīvi varētu vērsties pēc tiesiskās aizsardzības ārējās struktūrās, piemēram, pie Eiropas Ombuda, Eiropas Savienības Tiesā (EST) vai kādā citā struktūrā; nodrošināt, ka šis sūdzību mehānisms garantē to personu anonimitāti un konfidencialitāti, kuras ziņo par *Frontex* darbībām, kas pārkāpj cilvēktiesības;
 - c. periodiski novērtēt kopīgās operācijas Senegālā, galveno uzmanību pievēršot pamattiesībām; dalīties ar šiem novērtējumiem ar Eiropas Parlamentu un Padomi un darīt tos publiski pieejamus;
 - d. nodrošināt personu, kas dzīvo ārpus ES, tiesības uz publisku piekļuvi dokumentiem;
10. stingri mudina Komisiju un *Frontex* nekavējoties pieņemt šādus konkrētus pasākumus, ja tiek noslēgtas sarunas par statusa nolīgumu starp *Frontex* un Senegālu:

10.1 Eiropas Komisija

- a. nodrošināt un dalīties ar periodisku novērtējumu par tā noteikumu un tajā paredzēto kopīgo operatīvo darbību piemērošanu, galveno uzmanību pievēršot ietekmei uz pamattiesībām, un iekļaut atbilstīgu pamattiesību uzraudzības mehānismu *Frontex* darbībām;

10.2 Frontex

- a. nodrošināt pastāvīgus, regulārus un pārredzamus ziņojumus par *Frontex* darbībām Senegālā saskaņā ar jebkādu iespējamu statusa nolīgumu, īpašu uzmanību pievēršot cilvēktiesību ievērošanai un ar cilvēktiesībām saistītajam kontekstam;
- b. saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1896 108. pantu iesaistīt *Frontex* konsultatīvo forumu par norisēm, kas saistītas ar statusa nolīgumu, un apspriesties ar to saskaņā ar tā darba metodēm un pilnvarām, tostarp par iespējamu apmeklējuma uz vietas organizēšanu Senegālā; dot iespēju nevalstiskajām ieinteresētajām personām no trešām valstīm, kurās *Frontex* aktīvi darbojas vai plāno darboties, pieteikties dalībai *Frontex* konsultatīvajā forumā;
- c. pildīt pienākumu risināt sava personāla, kas atrodas Senegālā, tiešos un netiešos cilvēktiesību pārkāpumus saskaņā ar spēkā esošajām procedūrām, lai nodrošinātu pārskatatbildību;
- d. nodrošināt, ka visos operacionālajos plānos, ar ko izveido operācijas Senegālas teritorijā, būtu:
 - i. jāparedz stabils un oficiāls mehānisms sūdzību iesniegšanai *Frontex* vai attiecīgajām Senegālas iestādēm par valstī izvietoto darbinieku vai uzņēmējvalsts darbinieku darbībām vai bezdarbību saskaņā ar Regulas (ES)

2019/1896 111. pantu; jāiekļauj skaidri noteikumi par turpmākiem pasākumiem un izpildes panākšanas instrumentiem pēc sūdzību iesniegšanas, kā arī skaidri jāinformē par šiem turpmākajiem pasākumiem;

- ii. sadarbībā ar Senegālas iestādēm jāturpina *Frontex* klātbūtne kritiskās zonās, kurās varētu notikt migrantu aizturēšana, un jānodrošina, ka *FRO* un pamattiesību uzraudzības speciālistiem ir pilnīga piekļuve operatīvajai zonai saskaņā ar *FRO* standarta darbības procedūru, lai izveidotu neatkarīgu mehānismu *Frontex* darbību pārraudzībai un novērtēšanai Senegālā, vienlaikus nodrošinot skaidras saistības attiecībā uz pārredzamību un informācijas apmaiņu par *Frontex* darbībām;
 - iii. jānodrošina, ka *FRO* pastāvīgi izvieta pamattiesību uzraudzības speciālistu, lai pārraudzītu operācijas Senegālā un uzraudzītu sadarbību attiecībā uz pamattiesībām saskaņā ar Regulu (ES) 2019/1896;
 - iv. jāiekļauj īpašas pamatnostādnes par neaizsargātu migrantu, jo īpaši bērnu, nepavadītu nepilngadīgo, sievieti, *LGBTQI+* personu un kopienu locekļu, kas savā izcelsmes valstī saskaras ar mērķtiecīgu vardarbību vai diskriminējošu vajāšanu, patvēruma pieprasījumu izskatīšanu;
 - v. jānodrošina jēgpilnas apspriešanās, dialogs un sadarbība ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām un attiecīgajām ieinteresētajām personām visā savu darbību Senegālā plānošanā, īstenošanā un novērtēšanā; tostarp informācijas izplatīšana;
 - vi. jānodrošina, ka jebkādu personas datu vākšana un analīze pilnībā atbilst Regulai (ES) 2018/1725⁸ un nav pretrunā pamattiesību ievērošanai;
 - e. parakstīt saprašanās memorandu ar Senegālu, lai saskaņotu sūdzību izskatīšanas mehānismus;
 - f. nodrošināt, ka valstu un cilvēktiesību iestādēm un pilsoniskās sabiedrības organizācijām ir piekļuve visai informācijai, kas tiek uzskatīta par tām nepieciešamu, lai pārbaudītu statusa nolīguma ietekmi uz migrācijas pārvaldību Senegālā, kā arī cilvēktiesību riskus un sekas; saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1049/2001;
11. atgādina, ka nopietni cilvēktiesību pārkāpumi vai pārkāpumi, kas varētu turpināties, izraisa *Frontex* personāla klātbūtnes apšaubīšanu un ka saskaņā ar Regulas 2019/1896 46. panta 4. punktu un statusa nolīguma parauga 18. pantu šādā gadījumā būtu jāpārvērtē vai jāaptur *Frontex* izvietašana Senegālā; aicina *Frontex* nosodīt jebkādas šāda veida darbības, lai izvairītos no jebkādas līdzdalības cilvēktiesību pārkāpumos, un sadarboties ar attiecīgajām iestādēm, lai nodrošinātu ātru un objektīvu

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

izmeklēšanu par iespējamiem cilvēktiesību pārkāpumiem;

12. prasa, lai ES un Senegālas iestādes darītu iespējamu iekļaujošu, konstruktīvu un pārredzamu dialogu; šajā sakarībā uzsver, ka ir svarīgi, lai ES iesaistītos regulārā dialogā ar vietējām cilvēktiesību organizācijām un citām NVO attiecībā uz cilvēktiesību situāciju Senegālā;

o

o o

13. uzdod priekšsēdētājam šo ieteikumu nosūtīt Padomei, Komisijai, Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūrai, tās pamattiesību amatpersonai, Senegālas valdībai un Samoa nolīguma starp Eiropas Savienību un Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupu parakstītājiem.

PASKAIDROJUMS

Stājoties spēkā Regulai 2019/1986 (regula), tika būtiski paplašinātas Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras (*Frontex*) pilnvaras, tai skaitā tās iespējas darboties trešās valstīs. Atbilstīgi regulai *Frontex* tiek pilnvarota izvietot darbiniekus operatīvajām darbībām tādas trešās valsts teritorijā, kurai nav kopīgu robežu ar ES dalībvalsti, ciktāl tas nepieciešams regulā noteikto uzdevumu izpildei.

Lai izveidotu tiesisko regulējumu izpildes uzdevumu veikšanai trešās valsts teritorijā, ir jānoslēdz tā dēvētais statusa nolīgums. Tas attiecas uz starptautisku nolīgumu starp ES un trešo valsti, pamatojoties uz LESD 218. pantu. Procesuālā ziņā Padome pilnvaro Eiropas Komisiju risināt sarunas par šādu nolīgumu ES vārdā, savukārt Komisijai saskaņā ar šo pantu ir pienākums pilnībā un nekavējoties informēt Eiropas Parlamentu visos procedūras posmos. Kā noteikts Regulas (ES) 2019/1986 54. panta 5. punktā, Eiropas Komisija risinās sarunas, pamatojoties uz tā dēvēto "statusa nolīguma paraugu", kas izklāstīts paziņojumā COM(2021)0829. Kad sarunas būs pabeigtas, būtu jāaicina Eiropas Parlamentu balsot par apspriesto nolīgumu un dot savu piekrišanu, pirms tas var stāties spēkā.

Ar Padomes 2022. gada 4. jūlija Lēmumu (ES) 2022/1169 Komisija tika pilnvarota risināt sarunas ar Senegālas Republiku par statusa nolīgumu attiecībā uz operatīvajām darbībām, ko *Frontex* veic Senegālas teritorijā. Šim lēmumam tika pievienota sarunu direktīva, kurā Padome norādīja, ka tā nesaskata īpašus iemeslus atkāpei no statusa nolīguma parauga, un tādēļ Komisijai sarunu laikā būtu jācenšas saglabāt tā būtību. Vienlaikus tika pieņemts lēmums sākt sarunas ar Mauritanijas Islāma Republiku.

Padome 2023. gada 9. februārī uzsvēra savu politisko atbalstu centieniem eksternalizēt *Frontex* darbību, savos secinājumos mudinot ātri pabeigt sarunas par jauniem un pārskatītiem statusa nolīgumiem, tai skaitā ar Senegālu un Mauritaniju.

Potenciālais statusa nolīgums ar Senegālu pilnvarotu *Frontex* pirmo reizi tās pastāvēšanas laikā īstenot izpildpilnvaras tādas trešās valsts teritorijā, kas nerobežojas ar ES dalībvalsti un ģeogrāfiski neatrodas Eiropā. Šim solim būtu būtiski atšķirīga ietekme salīdzinājumā ar darbībām, ko veic saskaņā ar pašreizējiem statusa nolīgumiem.

Valstīm, kas pašlaik ir parakstījušas *Frontex* statusa nolīgumus, ir kopīgs mērķis īstermiņā kļūt par daļu no ES, kas nozīmē, ka tās pašlaik saskaņo savu tiesisko regulējumu ar ES *acquis*, tai skaitā pamattiesību jomā. Turklāt visas minētās valstis ir Eiropas Padomes dalībvalstis, tādējādi tām ir saistoša Eiropas Cilvēktiesību konvencija. Pretstatā Senegālai, šīm valstīm ir saistoši regulējumi, kas zināmā mērā palīdz aizsargāt ES pamattiesību standartus.

Ņemot vērā būtiskās sekas un precedentu, ko radīja *Frontex* statusa nolīguma noslēgšana ar trešo valsti, kas nav Eiropas valsts, Eiropas Parlaments nolēma uzsākt plašāku procedūru statusa nolīguma sarunu procesā, neatkarīgi no diezgan ierobežotās piekrišanas procedūras. Lai sniegtu ieteikumus Komisijai par sarunu procesu, Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja, kas ir atbildīga par *Frontex* kontroli, pieņēma lēmumu sagatavot šo pašiniciatīvas ziņojumu jau sarunu posmā. Cilvēktiesību apakškomiteja (DROI) sniedza atzinumu par ziņojumu, ņemot vērā statusa nolīguma ārējo raksturu un cilvēktiesību dimensiju.

Procesuālā ziņā referente ir sasaukusi divas ēnu referentu sanāksmes, kurās galvenās

ieinteresētās personas tika aicinātas paust savu viedokli par šo jautājumu. Pirmajā sanāksmē piedalījās *Frontex* pārstāvji, kas aizstāja *Frontex* izpilddirektoru, un pamattiesību amatpersonas pārstāvis. Tika uzaicinātas arī Senegālas iestādes, taču tās sanāksmēs nepiedalījās. Otrajā sanāksmē piedalījās Eiropas Komisija kā sarunu dalībniece, kā arī viens pētnieks ar pieredzi cilvēktiesību un starptautisko tiesību jomā.

REFERENTES NOSTĀJA UN SECINĀJUMI

Referente kopumā ir nobažījiesies par ES centieniem panākt statusa nolīgumu starp *Frontex* un Senegālu, lai gan Senegālas Republika nav izrādījusi interesi par šādu statusa nolīgumu. Viņu kopumā satrauc nosacītības un nekoloniālisma loģika, kas pavada šādus centienus valstī, kurā migrācija tiek uzverta labvēlīgi un uzskatīta par attīstības virzītājspēku. Referente uzskata, ka principā nevajadzētu veicināt vai uzspiest nolīgumus valstīm, kuras tos nevēlas.

Konkrētāk, referente pauž bažas, ka paredzētais *Frontex* statusa nolīgums ar Senegālu kavēs personu brīvu pārvietošanos un reģionālo integrāciju *ECOWAS* reģionā. *ECOWAS* Protokols par personu brīvu pārvietošanos un ar to saistītā brīvas pārvietošanās zona tika izveidota 1979. gadā, pirms Šengenas zonas izveides, nosakot, ka cilvēkiem ir atļauts brīvi pārvietoties citu *ECOWAS* valstu teritorijā līdz 90 dienām, ja viņiem ir ceļošanas dokuments. Statusa nolīgums varētu izgaismot to, kā tiek pārvaldītas Senegālas un tās kaimiņvalstu robežas, jo īpaši Senegālas sauszemes robežas (ar Mauritāniju, Mali, Gambiju un Gvineju-Bisavu), uz ko nolīgums galvenokārt attiektos. Līdzīgas lietas, kas saistītas ar brīvas pārvietošanās šķēršļiem, ko rada nolīgumi ar ES vai valstu tiesību akti un kas pieņemti ES spiediena dēļ, ir iesniegtas *ECOWAS* tiesā. Pēdējo sūdzību iesniedza Nigēra, un tā attiecas uz Likumu Nr. 2015-36 par neatbilstīgu migrantu tirdzniecību. Jaunākā krīze Nigērā parāda, kādas nelabvēlīgas sekas šādi nolīgumi var atstāt uz valstu ekonomiku. Nigērā norisinās humanitāra krīze, kurā migranti un bēgļi atkal ir tie, kas cieš visvairāk. *ECOWAS*, tāpat kā Šengena, ir vēsturisks sasniegums, ko nevajadzētu apdraudēt, izvietojot ES Robežu un krasta apsardzes aģentūru vienā no *ECOWAS* dalībvalstīm.

Frontex statusa nolīgums iedarbotos ES vispārējā pieejā, kas paredz migrācijas politikas turpmāku eksternalizāciju. Šī tendence jau ir redzama vispārējā ES un Senegālas sadarbībā migrācijas jomā, kā arī ES finansējumā robežu uzraudzībai Senegālā. Referente neatbalsta ar migrāciju saistītus eksternalizācijas pasākumus, taču uzskata, ka ES un tās dalībvalstīm būtu jāuzņemas atbildība par migrāciju un patvēruma meklētājiem, paverot migrantiem un patvēruma meklētājiem drošus un likumīgus kanālus. Turklāt referente pauž bažas par to, ka ES robežu eksternalizācija, izmantojot *Frontex* kā instrumentu, tikai piespiedīs cilvēkus izmantot bīstamākus migrācijas maršrutus, un uzskata, ka pieaugošais pārbaužu skaits kopā ar glābšanas operāciju trūkumu un nepietiekama glābšanas koordinācija jūrā un uz sauszemes, iespējams, tikai nostiprinās šo tendenci.

Ņemot to vērā, ziņojuma projektā norādīts, ka sarunas starp ES un Senegālu par statusa nolīguma izveidi, kas paredz *Frontex* izvietojumu Senegālā, vēl nav sākušās, un atzīmēta Senegālas valdības nevēlēšanās parakstīt šādu statusa nolīgumu. Tajā arī paustas bažas par pamattiesību situācijas pasliktināšanos Senegālā un norādīts, ka statusa nolīguma starp ES un Senegālu iespējamā noslēgšana, paredzot *Frontex* izpildpilnvaru īstenošanu Senegālā, rada augstu risku *Frontex* kļūt līdzvainīgai tiešos un netiešos pamattiesību vai starptautiskās

aizsardzības pienākumu pārkāpumos, kas būs nopietni un, visticamāk, pastāvīgi. Šajā ziņojuma projektā uzsvērtas iespējamās nelabvēlīgās sekas *ECOWAS* reģionā un jo īpaši ietekme uz tiesībām izceļot no valsts un tiesībām uz patvērumu. Tajā uzsvērts, ka ar statusa nolīguma paraugu netiek pietiekami risinātas iepriekš minētās nopietnās bažas un pamattiesību pārkāpumu gadījumā varētu rasties nopietnas nepilnības pārskatbildībā. Tajā arī kritizēts tas, ka Komisija vēl nav veikusi ietekmes uz pamattiesībām novērtējumu.

Ņemot to vērā, referente neatbalsta statusa nolīguma noslēgšanu ar Senegālu un iesaka Eiropas Komisijai nesākt sarunas.

Turklāt, ņemot vērā *Frontex* pieaugošo klātbūtni trešās valstīs, referente savā ziņojumā iekļāvusi ieteikumus Komisijai un *Frontex*, kas, pēc referentes domām, būtu nekavējoties jāizskata. Šajos ieteikumos, kas Komisijai un *Frontex* būtu nekavējoties jāizskata, referente īpaši koncentrējas uz *ex ante* ietekmes uz pamattiesībām novērtējumiem, kas būtu jāveic Komisijai un kas vēl nav veikti, statusa nolīguma parauga noteikumiem par imunitāti, kā arī pievēršas vispārīgākai ES un Senegālas sadarbībai migrācijas jomā, vispārīgi koncentrējoties uz likumīgiem kanāliem migrantiem un bēgļiem, kas valstī dzīvo vai to šķērso, kā arī nodrošināšanu, ka jebkāds atbalsts robežkontroles iestādēm trešās valstīs ir atkarīgs no pamattiesību ievērošanas. *Frontex* gadījumā galvenā uzmanība tiek pievērsta pamattiesību amatpersonas svarīgajai lomai, efektīviem sūdzību mehānismiem attiecībā uz *Frontex* veiktajām darbībām trešās valsts teritorijā, *Frontex* darbību rūpīgai pārskatīšanai trešās valstīs un piekļuvei dokumentiem.

Neatkarīgi no tā referente arī ir iekļāvusi ieteikumus Komisijai un *Frontex*, kas, pēc referentes domām, būtu jāizskata, ja sarunas par statusa nolīgumu jebkad tiktu uzsāktas.

Šo ieteikumu mērķis ir novērst iepriekš minētos trūkumus gadījumā, ja jebkad tiks uzsāktas sarunas, pirms tiek prasīta Eiropas Parlamenta piekrišana statusa nolīgumam. Komisijai paredzētie ieteikumi ir vērsti uz statusa nolīguma parauga juridiskā trūkuma novēršanu un uz to, lai nodrošinātu, ka *Frontex* operācijas notiek tikai tajās valstīs, kurās var garantēt pamattiesības un piekļuvi starptautiskajai aizsardzībai. Tas ietver pārskatbildības nodrošināšanu un šo tiesību uzraudzību saistībā ar Senegālas iestāžu, kā arī *Frontex* darbinieku veiktajām operācijām. Referente arī iesaka visos sarunu posmos pilnībā informēt Eiropas Parlamentu. Viņa iesaka *Frontex* nodrošināt konsekventu, regulāru un pārredzamu ziņošanu par savām darbībām Senegālā saskaņā ar jebkādu iespējamo statusa nolīgumu un pildīt savu pienākumu risināt tiešus un netiešus cilvēktiesību pārkāpumus, ko veic tās darbinieki Senegālā saskaņā ar spēkā esošajām procedūrām. Turklāt referente ir sagatavojusi konkrētus ieteikumus par iespējamo operatīvo plānu, ar ko izveido operācijas Senegālas teritorijā. Referente arī iesaka *Frontex* nodrošināt, ka valstu un cilvēktiesību iestādēm un pilsoniskās sabiedrības organizācijām ir piekļuve visai informācijai, kas tiek uzskatīta par tām nepieciešamu, lai pārbaudītu šā statusa nolīguma ietekmi Senegālā un lai pārbaudītu Senegālas drošības spēku un *Frontex* darbu migrācijas pārvaldībā, kā arī cilvēktiesību riskus un sekas.

Viņa uzskata, ka Tiesai būtu oficiāli jānovērtē, vai apspriestais statusa nolīgums ir saderīgs ar Līgumiem, kā noteikts LESD 218. panta 11. punktā, jo īpaši saistībā ar aģentūras pārskatbildību par Senegālas teritorijā veiktajām darbībām, ņemot vērā būtiskās atšķirības starp ES un Senegālas tiesisko regulējumu.

Referente iesaka Eiropas Komisijai rūpīgi apsvērt Parlamenta ieteikumus, ņemot vērā *Frontex* pieaugošo darbību trešās valstīs un vispārējo tendenci eksternalizēt ES migrācijas politiku.

Lai risinātu ziņojumā norādītos jautājumus un nodrošinātu, ka *Frontex* ievēro ar pamattiesībām saistītos pienākumus, referente iesaka *Frontex* rūpīgi apsvērt Parlamenta ieteikumus un cieši sadarboties ar pamattiesību amatpersonu.

**PIELIKUMS. VIENĪBAS VAI PERSONAS,
NO KURĀM REFERENTE IR SAŅĒMUSI PIENESUMU**

Saskaņā ar Reglamenta I pielikuma 8. pantu referente apliecina, ka, gatavojot ziņojumu, pirms tā pieņemšanas komitejā, viņa ir saņēmusi pienesumu no šādām vienībām vai personām:

Vienība un/vai persona
Ms Alexandra SÁ CARVALHO, Deputy Head of Unit, International Affairs (HOME.A.3)
Ms Corinna ULLRICH, Head of Unit, Schengen & External Borders (HOME.B.1)
Ms Lauren SEIBERT, Researcher & Advocate, Refugee and Migrant Rights Division; Human Rights Watch
Mr Goetz Brinkmann, Director of International and European Cooperation Division, Frontex
Ms Jagoda Walorek, Senior Fundamental Rights Monitor in charge of the cooperation with Third Countries, Frontex
Sophie Duval, CCFD-Terre Solidaire

Par šī saraksta sagatavošanu ir atbildīga vienīgi referente.

20.9.2023

ĀRLIETU KOMITEJAS ATZINUMS

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejai

par sarunu gaitu attiecībā uz statusa nolīgumu par operatīvajām darbībām, ko Senegālā veic Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra (*Frontex*) (2023/2086(INI))

Atzinuma sagatavotājs: *Jan-Christoph Oetjen*

IEROSINĀJUMI

Ārlietu komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteju rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut šādus ierosinājumus:

1. atzīst, ka notiek sarunas starp ES un Senegālu par statusa nolīguma izveidi, kas paredz Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras (*Frontex*) izvietojumu Senegālā; atzīmē, ka Senegālas valdība neizrāda vēlēšanos parakstīt statusa nolīgumu; norāda, ka statusa nolīgumu var noslēgt tikai ar nosacījumu, ka tajā stingri ievēro, tostarp arī operāciju gaitā, cilvēktiesību un personas datu aizsardzību, neizraidīšanas principu, patvaļīgas aizturēšanas aizliegumu un spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas aizliegumu, kā noteikts Regulas (ES) 2019/1896¹ 73. panta 2. punktā; uzstāj, ka Senegālā ir jāiekļauj skaidra cilvēktiesību klauzula un pārskatatbildības garantijas un jāziņo par *Frontex* veiktajiem cilvēktiesību pārkāpumiem visu darbību gaitā saistībā ar migrāciju un patvērumu Senegālā;
2. prasa iekļaut atbilstīgu cilvēktiesību uzraudzības mehānismu attiecībā uz *Frontex* darbībām, ko veic visās *Frontex* misijās trešās valstīs, nodarbinot *Frontex* pamattiesību uzraudzības speciālistus trešās valstīs un īstenojot skaidru apņemšanos nodrošināt pārredzamību un informācijas apmaiņu attiecībā uz *Frontex* darbībām;
3. aicina Komisiju pirms sarunu pabeigšanas ar Senegālu veikt padziļinātu un neatkarīgu novērtējumu par cilvēktiesību stāvokli Senegālā attiecībā uz izturēšanos pret migrantiem un bēgļiem un attiecīgajām jomām, uz kurām attiecas statusa nolīgumu, lai varētu pilnībā apsvērt potenciālās sadarbības ietekmi un vienoties par nepieciešamajām garantijām;
4. uzsver, ka, uzsākot *Frontex* operatīvās darbības saskaņā ar statusa nolīgumu, būtu pilnībā jāievēro, jāveicina un jānostiprina cilvēktiesības un ES vērtības, tostarp attiecībā uz personas datu aizsardzību, neizraidīšanas principu, patvaļīgas aizturēšanas

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1896 (2019. gada 13. novembris) par Eiropas Robežu un krasta apsardzi un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1052/2013 un (ES) 2016/1624 (OV L 295, 14.11.2019., 1. lpp.)

aizliegumu un spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās un necilvēcīga vai pazemojoša soda aizliegumu; uzskata, ka visos statusa nolīgumos, kas paredz *Frontex* operācijas trešās valstīs, šis aspekts būtu jāiekļauj;

5. uzskata par nepieciešamu, ka *Frontex* darbiniekiem, kuriem ir piešķirta imunitāte attiecībā uz viņu darbību Senegālā, arī turpmāk ir jābūt saucamiem pie atbildības saskaņā ar ES vai dalībvalstu tiesību aktiem; aicina izpilddirektoru pieņemt pamatnostādnes par obligātu imunitātes atcelšanu norīkotajiem darbiniekiem, kurās tiktu precizēts, kā tiks izskatīti trešo valstu iestāžu pieprasījumi, kā arī paredzēta spēcīga loma pamattiesību amatpersonai; uzskata, ka *Frontex* darbiniekiem būtu ne tikai jāizvairās no līdzdalības Senegālas drošības spēku izdarītajos cilvēktiesību pārkāpumos, bet arī aktīvi jānosoda šādas darbības; prasa izveidot skaidru, ātru un efektīvu mehānismu, lai nodrošinātu *Frontex* darbinieku pārskatatbildību viņu mītnes valstī;
6. prasa, lai Senegālā izvietotajam *Frontex* personālam tiktu nodrošinātas skaidras pamatnostādnes, kas izstrādātas sadarbībā ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, un tam un Senegālas robežsargiem tiktu sniegta apmācība par cilvēktiesību situāciju Senegālā un reģionā un par tiesisko regulējumu, kura ietvaros viņi darbojas, un kas ietver starptautiskos cilvēktiesību un humanitāros tiesību aktus un standartus;
7. aicina ES palīdzēt Senegālas iestādēm stiprināt to spējas Senegālas ierēdņu apmācībai un izglītībai, kuru pienākumos ietilpst patvēruma pieteikumu apstrāde un patvēruma meklētāju sūdzību izskatīšana;
8. prasa pastāvīgi, regulāri un pārredzami ziņot par *Frontex* darbībām Senegālā saskaņā ar jebkādu potenciālu statusa nolīgumu, īpašu uzmanību pievēršot cilvēktiesību ievērošanai un ar cilvēktiesībām saistītajam kontekstam;
9. uzskata, ka valstu un cilvēktiesību iestādēm ir jābūt piekļuvei visai informācijai, ko uzskata par tām nepieciešamu, lai pārbaudītu šā statusa nolīguma ietekmi uz migrācijas pārvaldību Senegālā un lai pārbaudītu Senegālas drošības spēku darbu migrācijas pārvaldībā, kā arī cilvēktiesību riskus un sekas;
10. atzīmē Senegālas iestāžu centienus reģionā migrantu un bēgļu uzņemšanā un viņu lietu apstrādē; uzsver un nosoda to, ka atkārtoti notiek migrantu un bēgļu atpakaļnosūtīšana no Mauritānijas un Mali robežām uz Senegālu; atkārtoti norāda un uzsver, ka *Frontex* nevajadzētu piedalīties nekāda veida promraidīšanā; aicina ES turpināt atbalstīt Senegālu pienācīgas aizsardzības nodrošināšanā migrantiem un bēgļiem tranzītā un palīdzēt tai spēju veidošanā, un stiprināt patvēruma procedūru; prasa izveidot mehānismu, lai tad, ja tiek noslēgts statusa nolīgums, nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību cilvēkiem, kurus ietekmējušas *Frontex* darbības;
11. prasa izveidot stingru un efektīvu sūdzību izskatīšanas mehānismu, kas būtu neatkarīgs un viegli pieejams sabiedrībai, un izveidot ziņošanas mehānismu par incidentiem *Frontex* darbībās; uzskata, ka šim incidentu ziņošanas mehānismam būtu jāgarantē to personu anonimitāte un konfidencialitāte, kuras ziņo par *Frontex* darbībām, kas pārkāpj starptautiskās humanitārās tiesības vai cilvēktiesības;
12. prasa, lai ES un Senegālas iestādes darītu iespējamu iekļaujošu, konstruktīvu un pārredzamu dialogu statusa nolīguma sagatavošanā; šajā sakarībā uzsver, ka ir svarīgi,

lai ES iesaistītos regulārā dialogā ar vietējām cilvēktiesību organizācijām un citām nevalstiskajām organizācijām attiecībā uz cilvēktiesību situāciju valstī;

13. uzskata, ka jebkāda *Frontex* personāla izvietošana Senegālā un operatīvās darbības ar vietējiem un reģionālajiem drošības spēkiem var notikt tikai tad, ja var tikt nodrošināta pienācīga cilvēktiesību aizsardzība migrantiem un patvēruma meklētājiem visā pieteikumu iesniegšanas vai atgriešanas procesā;
14. uzskata, ka gadījumā, ja pastāvīgi un nopietni tiek pārkāptas cilvēktiesības, ES un *Frontex* būtu jāaptur sava darbība migrācijas un patvēruma jomā, ko tās veic sadarbībā ar Senegālas iestādēm saskaņā ar statusa nolīgumu, kā to paredz Starptautiskās krimināltiesas standarti;
15. uzsver, ka ES un tās dalībvalstu sniegtais atbalsts attīstības jomā ir jāsniedz pilnīgi pārredzami un parlamentārā uzraudzībā;
16. aicina Komisiju atbalstīt vietējās pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas aizsargā un veicina migrantu tiesības, kā arī tās, kas uzrauga Senegālas iestāžu sadarbību ar *Frontex*;
17. aicina Komisiju nodrošināt, lai šā statusa nolīguma noslēgšana ar Senegālu un *Frontex* darbības Senegālā nekavētu personu brīvas pārvietošanās tiesības, kas garantētas Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienas līgumā, kurā paredzēta ilgtermiņa preču, kapitāla un personu brīvas pārvietošanās zonas izveide;
18. aicina ES un tās dalībvalstis nodrošināt drošus un likumīgus ceļus migrantiem un bēgļiem, kuri dzīvo Senegālā vai šķērso to tranzītā un meklē labāku dzīvi ES;

**INFORMĀCIJA PAR PIENEMŠANU
ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ**

Pieņemšanas datums	20.9.2023
Galīgais balsojums	+ : 29 - : 5 0 : 23
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Michael Gahler, Giorgos Georgiou, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Thierry Mariani, Marisa Matias, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Javier Nart, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Hermann Tertsch, Hilde Vautmans, Anders Vistisen, Thomas Waitz, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko
Aizstājeji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Vladimír Bilčík, Angel Dzhambazki, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtos, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Nikos Papandreou, Mick Wallace, Javier Zarzalejos
Aizstājeji (209. panta 7. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Gheorghe Falcă, Dace Melbārde, Jan-Christoph Oetjen, Juan Ignacio Zoido Álvarez

**ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAĶSTA**

29	+
PPE	Željana Zovko
Renew	Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, Nathalie Loiseau, Javier Nart, Jan-Christoph Oetjen, Hilde Vautmans
S&D	Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Demetris Papadakis, Nikos Papandreou, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Reinhard Bütikofer, Mounir Satouri, Jordi Solé, Thomas Waitz

5	-
ID	Anna Bonfrisco, Thierry Mariani, Anders Vistisen
NI	Kostas Papadakis
The Left	Giorgos Georgiou

23	0
ECR	Angel Dzhambazki, Hermann Tertsch
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Gheorghe Falcă, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Dace Melbārde, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Juan Ignacio Zoido Álvarez
The Left	Marisa Matias, Manu Pineda, Mick Wallace

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:

+ : par

- : pret

0 : atturas

INFORMĀCIJA PAR PIENĒMŠANU ATBILDĪGAJĀ KOMITEJĀ

Pieņemšanas datums	31.1.2024
Galīgais balsojums	+: 35 -: 31 0: 0
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Vladimír Bilčík, Karolin Braunsberger-Reinhold, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Annika Bruna, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Patricia Chagnon, Clare Daly, Lena Düpont, Lucia Āuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Nicolaus Fest, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Sophia in 't Veld, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Moritz Körner, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Nuno Melo, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Paulo Rangel, Karlo Ressler, Diana Riba i Giner, Birgit Sippel, Martin Sonneborn, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Tomas Tobé, Elena Yoncheva
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Delara Burkhardt, Susanna Ceccardi, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund, José Gusmão, Beata Kempa, Jaak Madison, Philippe Olivier, Anne-Sophie Pelletier, Paul Tang, Róza Thun und Hohenstein, Loránt Vincze, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Aizstājēji (209. panta 7. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Isabel Benjumea Benjumea, Ana Collado Jiménez, Margarita de la Pisa Carrión, Emmanouil Fragkos, José Manuel García-Margallo y Marfil, Vlad Gheorghe, Svenja Hahn, Petra Kammerevert, Miapetra Kumpula-Natri, Georgios Kyrtos, Antonio López-Istúriz White, Francisco José Millán Mon, Alin Mituța, Dolors Montserrat, Hermann Tertsch

**ATBILDĪGĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA**

35	+
NI	Martin Sonneborn
Renew	Lucia Āuriš Nicholsonov, Vlad Gheorghe, Svenja Hahn, Sophia in 't Veld, Moritz Krner, Georgios Kyrtos, Alin Mitua, Maite Pagazaurtunda, Ramona Strugariu, Rza Thun und Hohenstein
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Delara Burkhardt, Sylvie Guillaume, Marina Kaljurand, Petra Kammerevert, Miapetra Kumpula-Natri, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Birgit Sippel, Paul Tang, Elena Yoncheva
The Left	Clare Daly, Cornelia Ernst, José Gusmo, Anne-Sophie Pelletier
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carme, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund, Diana Riba i Giner, Tineke Strik

31	-
ECR	Jorge Buxad Villalba, Emmanouil Fragkos, Assita Kanko, Beata Kempa, Margarita de la Pisa Carrión, Hermann Tertsch
ID	Annika Bruna, Susanna Ceccardi, Patricia Chagnon, Nicolaus Fest, Jaak Madison, Philippe Olivier, Annalisa Tardino
PPE	Isabel Benjumea Benjumea, Vladimír Bilk, Karolin Braunsberger-Reinhold, Ana Collado Jiménez, Lena Dpont, José Manuel García-Margallo y Marfil, Andrzej Halicki, Jeroen Lenaers, Antonio López-Istúriz White, Nuno Melo, Francisco José Millán Mon, Dolors Montserrat, Nadine Morano, Paulo Rangel, Karlo Ressler, Tomas Tob, Lornt Vincze, Juan Ignacio Zoido lvarez

0	0

Izmantoto apzmjumu skaidrojums:

+ : par

- : pret

0 : atturas